

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET, AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYLET
ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE TARTOZÓ SZÖVETKZETEK HIVATA-
LOS KÖZLÖNYE. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10; SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további Intézkedéslg tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lel,
rendes tagdíj évi 100 lel, kiszagzák és tiszt-
viselők részére 50 lel.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 150 lel Negyed évre 40 lel
Fél évre 75 lel Egyes szám 3 lel

Curkánjuhunk és cigájajuhunk.

Irta: dr. Szentkirályi Ákos.

III.

A cigája juhok bundáját *csupa gyapju* szálak alkotják és ezek a szálak *fodrosak*, hullámosak, jóláthatóan vagy csak elmosódottan, de hullámosak. A cigája gyapju tehát valódi gyapju, olyan gyapju, mint a merinos juhok gyapja, melytől finomságra, rugalmasságra, tapintatra* fényre, hullámosságra, most ugyan még feltűnően különbözik, de megfelelő kiválasztással avagy helyes keresztezéssel — a fajta jelleg hátránya nélkül — ahhoz nagyon hasonlónak** tehető. A cigája gyapjuból a gyár-
ipar és a háziipar is közönségesebb (kevésbé finom) minőségű nagyon jó posztókat, egyéb szöveteket és kötött árukat készít. Kalapiparunknak pedig a cigája bárány gyapju mással alig pótolható nyersanyaga.

Curkán juhaink bundáját hosszú, többé-kevésbé durva szőrszálak és az ezek között nőtt finomabb, rövidebb pehelyszálak alkotják. A curkán gyapju tehát *kevert gyapju*, igazában inkább szőr, mint gyapju, mert a bundatömegének csak kisebbsége, a pehelyszálak, igazi gyapju. Curkán gyapjut csak pokróc-, takaró-, szőnyeg és durva nemezhálina készítő gyáraink fogyasztják nagyobb tömegben. Legtöbbet a háziipar dolgoz fel szűrnek, condrának, harisnyának való durva szövetek készítésére; durva takarók, lombos pokrócok — csergék — előállítására. A kihalófélben levő *gubások* is nagy fogyasztót még a curkángyapjunak.

Egyik nagy posztógyárunk írja, hogy „... a curkán gyapju nem alkalmas „divat-
árúk” készítésére...” A mi pedig „divatárúk” tehát keresett áruk készítésére nem alkalmas, az — a multé. Végérvényesen a multé, mert a curkánok bundájából a szőrt a leggondosabb tenyésztési kiválasztással sem lehet eltüntetni. Gyapjut termő juhokkal való keresztezés útján gyapjuvá nemesíteni a bundát csak a fajtajelleg megsemmisítése árán lehetne, oly hosszú idő alatt, melyet a mai világban bevárni nem lehet.

* A kemény tapintatú gyapjuból készült kelme merőv, nem simul a testhez, a puha szellő tapintatuból készült, ellenben jól simul, puha fogású.

** A gyáraink által is nagyon keresett „polos” vagy „spanca polos” nevezetű cigája merinos keresztezésű, u. n. „Polspanca” juhok gyapja finomabb posztók készítésére alkalmas.

A fölünk nyugatra fekvő országokban a kevert gyapjas juhok vagy teljesen eltűntek, a mezőgazdasági kultúra előrehaladásával, vagy a „világtól elmaradt” vidékekre szorulva tengődnek. Siratják a régi dicsőséget.

Hiábavaló minden erőlködés. A világ folyását meggátolni nem lehet. Aki nyitott szemmel körülnéz láthatja, hogy a városokba özönlő vidéki népből, az is aki letelepedni nem akar — leveti a gubát, a condrát, a harisnyát, a rásaszoknyát, a katrincát és posztóba öltözik, városi szoknyát var — mihelyt teheti. Az üzletekből kifogytak a lombos pokrócok és a városi háztartásokból is rendre eltűnnek; a curkángyapjuból készült szőnyegek helyét a divatos puha, nyirott áruk vagy sodrott papiros fonalból gyártottak, foglalják el...

Gyapjutermelés szempontjából mérlegelve két juhajtánk hasznosságát, a felsorolt körülmények mind figyelmet érdemelnek, a kérdést azonban a gyapju *hozoma* — az átlagos nyirósuly — és a gyapju *ára* dönti el.

Sok év óta gyűjtem a nyirósulyról és az árákról szóló adatokat; mind régiak, de azért felhasználom, mert meggyőződésem, hogy a curkán és cigája nyirósulyközötti viszony egyfelől és másfelől a curkángyapju és a cigájagyapju ára közötti viszony *nem változott*. A nyirósuly átlaga ma — a háboru hatása és a forradalom dulása miatt — valószínűleg kisebb, mint 8—10 év előtt. Az árak nagy mértékben emelkedtek és a mostaniak a valuta viszonyok befolyása folytán annyira ingadozó, hogy nagyon tévedhet, aki ezekkel készít előirányzatot a jövőre. A nyirósulyra a 2 évesnél idősebb *anyák* átlagát veszem számításba. A kosok emelik, a 2 évesnél fiatalabb állatok csökkentik a nyáj átlag nyirósulyát.

A kosok száma, de kivált a 2 évesnél fiatalabb állatok száma között pedig nagy eltérés lehet, ez egyes nyájokban. A nyáj átlag ezért nem olyan megbízható, mint az anyákra eső átlag. Mivel pedig piszkosan — zsirban nyirt gyapju sulyával számítunk, az összehasonlítás dolgában figyelemmel kell lenni arra is, hogy curkán nyájaink legnagyobb része többet jár porosutakon poros legelőkön, mint nagyobb cigája nyájaink, melyek nyárszakán havasi-hegyi legelőkön tanyáznak. A cigáják gyapja zsirosabb és a bunda szerkezete jobban konzerválja a gyapjuzsirt, mint curkánoké. Az időjárás, az eső azonban elenyészetheti mindezeket

a különbségeket. Ezért lehet számottevően több avagy kevesebb a nyáj átlag egyik évben mint a másikban; a mezőségen, mint a havasok között legelő nyájban. És a felsoroltak adják okát *hidegmosással* valamint *gyárimosással* kimutatható sulyvesztés nagy ingadozásainak. A brassói *Scherg et Comp.* gyár közölte velem, hogy jól kezelt *hegyi* cigája gyapju sulyvesztése 42—60%, erdélyi curkán gyapjué pedig 46—60% *jó gyárimosással*. *Papp István* és fiai szintén brassói posztógyár közölte, hogy I-a minőségű cigájagyapju körül-belül 43—52% veszít *hidegvizmosással*, curkán gyapju pedig 42%-ot; gyárilag mosva, melegvízzel, I-a cigája gyapju vesztesége 62%, curkán gyapjué pedig 58%.

A Scherg és a Papp-féle adatokból kitűnik, hogy a zsirban nyirt cigájagyapju *gyárimosása* után 36—45% *tiszta gyapju* marad. A budapesti gyapjuminősítő intézetben megvizsgált, zsirban nyirott erdélyi cigáják bundájának *rendementja* (a *szénkénnel tisztára mosott, teljesen száraz gyapju anyag 17% nedvesség hozzáadásával*) 47—60% volt. A *véghelesi*, N. Kiss Pál féle cigáják 54.09, a *zsombolyai* gróf Csakonics-félék 51.42; azután a *dobrudzsai* minta 47.83, a *tulceai* — Románia — bunda pedig 46.67 *rendementű* volt. L. 1899—1900 évi jelentés.

Egybevetve az 1885—1900-ig a Hétfaluban, a nagy juhosgazdák által bemondott számokat: cigájákra 2.20 kg., curkánokra 2.40 kg. *nyájátlag nyirósulyt* kapok — báránygyapjut nem számítva. A *Scherg & Comp.* gyár volt szives közölni — 1900. XI/28 — hogy 1879 és 1888 *tíz év átlagában a cigájagyapju* ára 1.40 k., a curkángyapju ára pedig 0.92 korona volt kilogrammonként. A *zentelki gróf Bánffy György-féle* 500 anyajuhot számláló curkán-nyájban 3—4 kg. gyapjut nyirnak egy anyáról, 1 éves bárányokról pedig 2.5 kilógrammot, az anyagyapju az utóbbi évek (1889) átlagában 102.40 korona, a báránygyapju 118.10 korona volt mmázsánként. A *br. Bánffy Ernő* féle *kolozsborsai curkánnyáj* 560 anyából állott 1889-ben; 1 anyára 2.50—3 kg. gyapjut számítottak és a gyapju ára az utolsó öt évben átlagosan 78 korona volt (56 kilónként 18—26 forint)* *Hadviger A.* fennebb már megnevezett

* Mindakét nyájra vonatkozó adatokat „Az erdélyi gazdasági egylet állatképzési szakosztályának működése 1882—1889” című könyvemben közöltem.

„Gazdák”

Biztosító Intézet Részv. - Társaság

Székhelye: Arad. Vezérképviselet: Aradon, Kolozsváron, Brassóban, Temesváron, Nagyváradon, M.-vásárhelyen, Déván, D.-sz. mártonban, Gy.-fehérváron, Szatmáron, N.-enyeden és Tordán. Elfogad tűz, jég élet, betörés, lopás, baleset, szavatossági, kihazasítási stb. biztosításokat. Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviselet és egyesületünk titkári hivatala.

könyvében közli, hogy „a nyírás alá került 833 nagy racka juh után 2.42 kg., volt a nyírési átlag, 290 bárány után 0.7 kg.; az őszes gyapju mázsánként 76 koronáért adatot el (1903). C. D. Ditescu Studiujában a cigája anyák nyírési átlagát 2—2½ kgra — kosokét 3—3½ kgra, *curkán anyákét* 2½—3—4 kgra becsüli megjegyezve, hogy 3—4 kgrmot csak jól táplált és jól gondozott állatok adhatnak. A kolozsvári gazdasági akadémia „Évkönyvei”-ben közölt adatokból az alábbi táblázatot állítottam össze. Ezek az adatok különös figyelmet érdemelnek azért, mert egy legelőn élő egy téli ellátásba részesülő állatokról szólnak és mert megbízható mérések eredményei.

Év	A lenyírt anyák száma		Egy anya adott gyapjut		A gyapju ára 100 kgr.-ként		A kosok nyíró súlya	
	curkán	cigája	curkán	cigája	curkán	cigája	curkán	cigája
1906	200	60	1.87	1.77	115	180	3.45	3.20
1907	180	85	1.98	1.83	100	160	3.35	3.07
1908	146	103	1.88	1.84	110	130	3.40	3.02
1909	144	93	2.00	1.92	115	140	3.38	3.07
1910	134	98	2.00	1.92	130	150	3.28	3.07
1911	130	90	2.17	1.86	116	140	3.38	2.65
1912	135	56	2.27	1.87	110	140	3.25	2.80
1913	217	38	1.87	1.87	110	150	3.00	2.80
1914	217	31	1.84	1.80	115	130	2.86	2.75
Átlag	167	73	1.99	1.56	113.5	146.6	3.26	2.94

A táblázat „átlag” számsorának tételei szerint tehát a *curkánok* bundasúlya 1.99 kgr. a *cigájáé* pedig 1.86 kgr. volt; a gyapju kilónként ára 113.5 koroná illetőleg 146.6 koroná volt. Szorozva ezt a két tételt kitéjük, hogy egy *curkán* anyára 2 koroná 26 fillér, egy *cigája* anyára pedig 2 koroná 72 fillér *gyapjubevétel* esik. A cigájákra eső gyapju bevétel azonban bizonyára nagyobb lett volna,

ha a cigája-nyáj is olyan kitenyészett régi nyáj lett volna, mint amilyen a racka-nyáj volt, (A *curkán*-nyáj 40 év előtt alapított. A cigáják 1904-ben küldettek olyan nyájból, melyben nem volt miből válogatni — sem tejelésre, sem bunda minőségre), ha cigája-bunda lenyírásához jól értő nyírók nyírták volna a cigájákat és ha cigájákra nem lett volna már 1911-ben a kimustrálás elhatározva,* minek következtében 1912—1913-ban a nyáj nagyon lepassztatott s egyébként is árvaságra jutott**

A cigáják *bőre* vékonyabb, nem olyan erős, mint a *curkánok* bőre. A gyapjas cigája bőrök juhászbunda, *közönséges* bőrbekecsek, ködmönök készítésére nem alkalmasak. Erre hivatkozva kevesebbre becsülik a cigája juh-bőröket és báránybőröket is, a *csak curkánokat tenyésztő vidékeken* lakó mészárosok, szücsök, juhborkereskedők. Mivel megbízható módon akartam erre vonatkozóan is tájékoztatni magamat, már 1897-ben felkerestem a brassói „Johann Teutsch & Sohn” jönevű nagy szücs-áru céget, mely *cigája és curkánbőrökkel* kiterjedt kereskedést üzött és a külföldi, főként a leipszigi nagy cégekkel is összeköttetésben volt. A cég akkori tulajdonosa diktálása után jegyeztem fel a következő adatokat.

Báránybőrök ára páronként:

Fekete cigája, I. minőség Perlkrausz 8.00—8.40 K
 „ „ II. „ „ 7.20—7.60 „
 „ *curkán* I. „ Federkrausz 7.40—8.00 „
 „ „ II. „ „ 5.20—5.60 „
Fehér cigája, Perlkrausz . . . 3.40—4.80 „
 „ *curkán*, Federkrausz 2.60—3.40 „
Cigája nyuzott nagybőrök, kos-anya . 6.20 „
Curkán „ „ „ 5.20 „
 páronként.

Ezek a számok éppen az ellenkezőjét bizonyítják annak, amit a cigájákat nem te-

* Összehasonlítás céljából egy nyájban tartott két fajta juh fejése, nyírása, bontározása stb. több gondot, több utánjárást kíván és ad bojtárnak, számadónak és rendelkezőnek egyaránt . . .

** A cigája nyáj beállítását azért kértem, hogy a két fajta tej- és gyapjutermelését próbára tehessek. A cigáják próbáját azonban arra az időre kellett halasztani amikor a nyáj az összehasonlítás pontossága céljából kívánt *létszámot*, a *tejelés* pedig, kiválasztás rendén a kellő mértéket eléri. Külön jártnál fejteni a cigájákat addig az ideig nem volt érdemes; feleslegként külön választani pedig nem lett volna célszerű, mivel a fejést elnyújtotta és a nyáját nyugtalanította volna.

nyesztő vidékeken lakó bárány, juh és bundásbőrök vásárlói állítanak, bizonyára nem a gazdák érdekében.

A mostani juhbőr és báránybőr árakról még nem tudtam megbízhatóan tájékoztató adatokat szerezni. Az 1922-iki *curkángyapju* árak 27 és 40 lei között ingadoztak kilónként, a cigája ára pedig 40—60 lei között. Hogy ezen árak megegyeznek-e a nagykereskedelem minimum és maximum áraival, bizonyítani még nem tudom.

(Vége köv.)

Az őszi csávázás fontossága

Most, midőn nemsokára megindul a cséplés, bizonyára sok helyen, vagy a legtöbb helyen megisméllődik az a szomorú kép, amit a cséplőgépek körül gyakran látni, hogy fekete porfelhőként száll ki a gépből a szétroncsolt üszkös szemekből kivert üszök. Ennek eredménye a silány, könnyű és alacsony termés, oka pedig az üszök, amely buzatermésünket nagy átlagban megtizedeli, még pedig azért, mert a csávázásra nem fektet a gazdaközönség elegendő súlyt. Sok helyen rézgáliccal a csávázás megtörténik ugyan, de a legtöbb helyen, ha alkalmazzák is, igen felületesen végzik a munkát, aminek következménye azután az üszök fellépése. Ilyenkor a gazdák kijelentik, hogy ime a csávázás dacára is van üszök, azután egészen elhagyják a csávázást.

A nyugati államokban az utolsó évtized folyamán oly fontos többtermelési eszközöket gyártottak, hogy törvényhozás útján gondoskodtak az egyes államok arról, hogy minden gazda vetőmagját büntetés terhe mellett köteles csávázni. A rézgálicot, mint régi csávázószer általában elvetették, miután bebizonyosodott hogy a buza csiraképességét, különösen, ha az erős száraz időben lett csépelve, nagy mértékben, sokszor 20%-ig lerontja, minek következménye a termés csökkenése, és így elvesz az az előny, amit a csávázás az üszöggár megállítására révén jelentene. A nyugati államokban újabb csávázószeret alkalmaz a gazdaközönség, amely csávázószer az üszöggombát föltétlenül előlik és emellett a buza csiraképességében kárt nem okoznak, sőt a legtöbb esetben a csiraképességet serkentik, ami által a

Raffia-háncs
 rézgálic, kénpor, rézkénpor, Manillazsineg,
Szőlőpermetezők
 tavédelmi- és vetőmagcsávázó szerek,
Köszénkátrány

gazdasági gépek és eszközök, géphajtószijak, szerszámok stb.
 legolcsóbban kaphatók az E. G. E. géposztályában

HANN és TÁRSA GÉP- ÉS MŰSZARI KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 Kolozsvár, Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-u. No. 11.)
 Telefonszám: 2-36.
 Sürgőnyezim: Hanncomp.

fiatal növény erőteljesebben és gyorsabban fejlődik, minek kihatása a termésben is mutatkozik. —

Kötelességünknek tartjuk a korrallal haladó gazdaközönség figyelmét felhívni arra, hogy sikerült ezen újabb csávázószerek egyikét a *Klorolt*, mit a Chinoin-gyógyszer és vegyészeti termékek gyár r.-t. állít elő, forgalomba hozni. E készítményt több hivatalos intézet felülvizsgálta és kedvező véleményt adott róla, ennek alapján úgy Magyarországon, mint Ausztriában több év óta már a mezőgazdasági gyakorlatban igen elterjedt. Ugy véljük, hogy a gazdaközönség a saját érdekében cselekszik akkor, ha okulva a nyugati államok példáin, maga is felkarolja e modernebb csávázóeszközöket, a többtermelés gyakorlati keresztülvitele érdekében. Ugy a *Klorol* csávázószere, valamint egyéb növényvédelmi készítményeinkre vonatkozólag az egyesületünk szívesen ad felvilágosítást a t. gazdaközönségnek.

Kivonat az agrár comite naplójából.

Oprescu ügyész és Constantinescu az agrár comite főtitkára szerkesztésében „Bulletinul Comitetului Agrar” cím alatt megjelent az agrár bizottság fontosabb határozatainak és rendeleteinek gyűjteménye, amely a szerkesztők bevezetése szerint kéthavonként rendszeresen fog megjelenni.

Miután az első számban a gazdaközönséget közérdeklő elvi határozatok és rendeletek foglaltak, annak tartalmát kivonatossan közöljük:

1922. november 15-én hozott határozat: Az ingatlan jutalékok kiterjedését legfelsőbb fokban a megyei kisajátító-bizottságok állapítják meg, ez ellen az agrár comitehoz felebbezésnek helye nincs.

1922. november 15-én hozott határozat: Az 1885. január 1-e után telepített birtokai kisajátítatlan a helységben megállapított ingatlan jutalék mértékéig. — Ezen birtokoknak 1918. évi december 1-e előtt eszközölt részleges vagy teljes elidegenítése kivehető ezen intézkedés alól az esetben, ha az elidegenítés az akkor érvényben levő törvények alapján történt és ha átvezetett a telekkönyvben. 1918. december elseje után eszközölt elidegenítések semmiek, ha a kormányzótanács a legfőbb agrár bizottság vagy az agrárbizottság kolozsvári osztálya által nem hagyattak jóvá. Ezen birtokoknak örökösödés útján való elidegenítése nem mentes a fenti feltételek teljesítése alól; az így elidegenített birtokok vagy részek azonban ennek dacára leszállíthatók a helybéli ingatlan jutalék mértékéig.

1922. december 8-án hozott határozat: A telepések birtokai leszállíthatók a községben megállapított ingatlan-jutalék mértékéig, viszont a birtok kiterjedése az agrártörvény végrehajtási utasításának 16-ik szakaszában megállapított műveletlen területek és más a kisajátítás alól kivont területek (szőlő, gyümölcsös, komló stb. stb.) leszámításával fog megállapítani.

Sz.: 209—1922.

Előterjesztés.

Erdélyben a kényszerbérletek, amelynek alapján az igényjogosultaknak használatban

adatott megközelítőleg az a terület, amely kisajátítás alá esett, közvetlenül a tulajdonos és a falusiak között lettek szabályozva és csak kivételes esetekben volt szükséges a közigazgatási hatóságok közbenjárását kérni.

Bár az Erdély, Bánát, Körösvidéke és Máramarosra szóló agrár törvény a kisajátítás szempontjából már végrehajtás alatt van és minden megyében vannak végérvényes határozatok, amelynek alapján az igényjogosult falusiak birtokba helyezése is végrehajtható, ennek dacára az ármegállapítás kérdése szempontjából, amely legfelsőbb fokban az illetékes ítélő tábla által állapítatik meg, nincsenek és egyhamar nem is lesznek végleges határozatok, amelyeknek alapján a kisajátított tulajdonosoknak való fizetés eszközölhető volna és egyidejűleg a falusiak által fizetendő folyó évre eső törlesztés kiszámítható volna. Ennek alapján 1922—23. gazdasági évre a következőket javasoljuk:

1. Az igényjogosult falusiak a nekik kiosztott földért az esetben is, ha birtokba lettek volna helyezve, haszonbért fizessenek, köztük és a tulajdonos között levő viszony a múltban fennállottak alapján maradjon meg.

2. Ami azon területeket illeti, amelyek az agrár törvény 22-ik §-a alapján a végrehajtási utasításban foglalt feltételek mellett hagyattak a tulajdonosok használatában, azt tartjuk, hogy az 1922—23. évre ezek után a területek után az állam ne számíson semmi bért, miután ő sem fizette ki a kisajátított föld értékének megfelelő részletet.

Az agrár comite 1922. november 2-án kelt határozatában a földművelésügyi miniszternek fenti előterjesztését elfogadja és kedvezően véleményezi.

Sz.: 210—1922.

Előterjesztés.

Az Erdélyben, Bánát, Körösvidéke és Máramarosban végzett kisajátítások és birtokba helyezések következtében különösen ritka népességű vidékeken fennmaradtak és fennfognak maradni nagyobb kiterjedésű művelhető területek, amelyek azon igényjogosultak telepítés útján való birtokbাহelyezésére szolgálnak, akiknek lakóhelyeiken nem volt föld adható.

Miután a telepítés munkája tanulmányozást és időt igényel az e célra szolgáló kisajátított területek, amennyiben a helybeliek által nem műveltetnek, miután ők földdel ki vannak elégítve, műveletlenül maradnának, ami mellett, hogy egy általános gazdasági károsodást jelentene, még mint az államháztartásra nehezedő teher szerepel, miután az államnak fizetnie kell a tulajdonosok részére az összes terület után járó árat.

Ezen eshetőség elkerülése céljából és tekintettel azon megkeresésekre, amelyeket a különböző egyesületek és társulatok részéről kaptam, amelyek hajlandók évi bérért ezen területeket megművelni, kérem a felhatalmazást, hogy ilyen ajánlatok esetén kölcsönös megegyezéssel bérbeadhatók legyenek ezek a területek rövidebb időre, amely ne haladja túl az 5 évet és azon feltétellel, hogy bármely gazdasági év végén a bérlőktől átvehető legyenek azok a területek, amelyek szükségesek a birtokbাহelyezéshez, telepítéshez vagy más célra. A bér természetben számíttatik és klesz minimum 60 kg. gabonát k. holdanként szántó-

földnél és minimum 20 kg. gabonát legelőnél. Ezen feltételek mellett való bérbeadás fenti előnyök mellett még azon előnnyel is bír, hogy az államnak lehetővé teszi, hogy a különböző központokat könnyebben élelmezhesse.

Az agrár comite 1922. november 2-án tartott ülésén a földművelésügyi miniszternek fenti előterjesztését elfogadja.

Az agrártörvény 21. §-ának helyenként hibás magyarázására nézve az agrár comite 1922. december 29-én tartott ülésében a következő határozatot hozta:

Az erdélyi agrártörvény 21-ik §-a úgy értelmezendő, hogy a tulajdonos megtarthat birtokából 1 fia részére, aki 1918. december 1-én megkezdte gazdasági tanulmányait és aki annak szabályszerű befejezése után magát a mezőgazdasági foglalkozásra adja, egy fél részt azon területen felül, amely birtokából kisajátítatlanul marad.

Ez a rész kiterjedése szempontjából egyenlő az apa része meghagyott terület felével. Ha tehát az apának megmarad kisajátítatlanul a törvény értelmében 100 holdja, joga van a kisajátítható részből még 50 holdat visszatarítani leendő gazda fia részére, tehát 150 hold marad kisajátítatlanul, természetesen csak az esetben, ha a fiának nincsen saját birtoka. Az esetben, ha úgy az apának, valamint a fiának van saját birtoka, azonban a fiu birtoka kisebb mint a 21-ik szakasz szerint kiszámítandó fele rész, ez esetben sem adható neki semmi az apa kisajátítatlanul maradt részén felül. Ha az apának több gazda fia van, akik a 21-ik szakasz rendelkezései alá esnek, mindnyájuknak csak egy fél részhez van joguk, nem pedig mindenkinek külön-külön egyhez. Ha ellenben a gazda fiának saját birtoka van, amelyből kisajátítás után még fennmarad egy bizonyos mentesített rész, nem hagyatik meg a 21-ik szakasz szerint semmi ezen részen felül, bármekkora is legyen birtokának kiterjedése. Ezen szavak alatt „minden vidéken” a törvényhozó azt értette, hogy bármely vidéken fektüdjék a birtok, legyen az hegy, sík vagy dombvidék és az esetben, ha a tulajdonosnak több birtoka volna, a gazda fia részére egyetlen egyszer és csak egy birtokán tarthatja meg a 21-ik szakaszban előírt részt.

(Folytatása következik).

Vegyes közlemények.

A régi királyság idején gabonatermése. Braila és Galac környékén már megkezdődtek az augusztusi és szeptemberi aratású árpára vonatkozó kötések vagononként 30 ezer leierért. Új búzára a kötések 45 ezer leies áron történnek. Az árpaárak esését itt is az óriási pénzhányagnak tulajdonítják. Mivel a termelők sehonnán sem tudnak hitelt kapni, kénytelenek termékeiket kényszeráron eladni, mert az eladási ár 30 százalékát azonnal kifizetik. A termelők most a Banca Nationalához fordulnak s attól kérnek hitelt, hogy ne legyenek kénytelenek termékeiket a napi áron alul eladni.

Tilos a gyapju, kender és gyapot kivitele. Az ipar és kereskedelemügyi miniszter közli, hogy habár a gyapju, kender és gyapot kivitelére vonatkozólag semminemű korlátozó rendelkezést nem adott ki, ezeknek az áruknek a kivitele további rendelkezésig tilva van, minthogy az iparügyi bizottság véleményébe a kivitel ellen nyilatkozott.

Augusztus ötödikétől kezdve szabad a juh és a bárány kivitele. A legutóbb megtartott minisztertanács elhatározta, hogy ötszáz ezer darab bárány és juh kivitelére ad engedélyt. Az állatok kivitele csak augusztus ötödike után történhetik meg. Mindazok, akik exportálni akarnak, erre vonatkozó kérvényeiket a fentti napig kötelesek benyújtani az ipari és kereskedelemügyi miniszteriumnál. A kiviteli engedélyt csak azok kapják meg, akik tényleges tulajdonosai az exportra szánt állatoknak.

Állatkiállítás Désen. A Szolnok Doboka megyei állattenyésztési bizottság folyó évi augusztus hó 13-án az állatvásártéren kiállítást és vásárt rendez. A díjazásban kizárólag Szolnok-Dobokamegye állattenyésztői vehetnek részt saját nevelésű állataikkal. Díjazva lesznek: I. Állami ménektől származó egyéves csikók. Az, hogy a csikók tényleg állami ménektől származnak, fedezetési igazolvánnyal bizonyítandó, melynek hiányában a Niculescu Petre állatorvosnál Désen található fedezetési jegyzék az irányadó. II. Csikós kancák, melynek csikói állami ménektől származnak. III. Négyéves kancák. IV. 1—2 éves fehér üszök. V. 3 éves fehér üszök. VI. 4 éves fehér borjas tehének. VII. 4 éves fehér ökrök. VIII. 1—2 éves pirostarka üszök. IX. 3 éves pirostarka üszök. X. 4 éves pirostarka fejőstehének. XI. 2 éves fehér erdélyi racka kosok (berbécek). XXII. 2 éves fekete, erdélyi racka kosok (berbécek). XIII. 2 éves más fajta kosok. XIV. 2 éves fehér erdélyi racka anyajuhok. XV. 2 éves fekete erdélyi racka anyajuhok. XVI. 2 éves más fajta anyajuhok. XVII. 1 éves fehér mangalica kanok. XVIII. 1 éves más fajta kanok. XIX. Mangalica malacos kocák. XX. Más fajta malacos kocák. XXI. Állati termékek közül kiállíthatók: vaj, juhsajt, orda, juhturó, lépesmész keretben és méz edényben. A csoporiosítást és az egészségügyi vizsgálatot a vármegye állatorvosai végzik. Beteg, vagy fertőzött községekből származó állatok nem léphetnek be a kiállítás területére. Vételek és eladások csak a bírálatok és díjak kiosztása után vannak megengedve. Bírálatot és díjazást szakbizottságok végzik. Bírálat kezdete reggel 8 órakor. Díjak kiosztását déli 12 órakor a vármegye prefektusa végzi. A kiosztandó díjak különböző nagyságúak és összegük 50—800 lei között változik.

Hogyan óvhatjuk meg sertés állományunkat a vész ellen? Meg van állapítva, hogy kellő óvintézkedések mellett a sertés nem kapja meg a betegséget. Ezekhez az óvintézkedésekhez tartozik elsősorban a Kwizda-féle sertéstáppal való etetés, mely a sertések ellenálló képességét annyira növeli, hogy a megbetegedés nem következhetik be. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában. Vételnél ügyeljünk a Kwizda névre, mert e nélkül értéktelen hamisítvány. 3479.

PIAC.

Országos vásárok.

Julius hó 23-án, Parajd, Királydaróc, Szamosújvár, Szinérváralja. 24-én, Berkesfalva, Dicsőszentmárton, Temesbuttyin, Pekoszova, Gyalu, Opécska, Temesbükény, Torda, Vajdakamarás. 25-én, Berzászka, Buziás, Kóhalom, Nezsider, Oravicza, Románoravicza. 26-án, Bánffyhunyad, Gerend, Gyulafelhérvár, Ujszentanna. 27-én, Balázstelke, Sacasigiu, Oravicafalu. 28-án, Buza, Magyarszentpál, Mártonhegy. 29-én, Facsád, Nyárádszereda.

Aradi piaci árak. A mai hetipiac forgalma feltűnően élénk volt; különösen sok élelmiszert és főzelékféléket lehetett vásárolni. Az élelmiszerek a következőképpen alakultak: tojás darabja 120—140, vaj kilója 70—80, tej literje 4—450, tehénturó kilója 15—20 lei. A baromfipiacon is elég nagy kereslet volt: egy pár csirke 30—40—70, liba darabja 270—340, pulyka darabonként 170—200, ruca darabonként 180—230 lei. A terménypiaci árak a következők: buza 460—480, rozs 470—480, kukorica 370—400, zab 380—400, árpa 390—400, korpa 250—260 leiert kelt el métermázsánként. Élőállatok árai: sertés 36—38, borjú 14—17, marha 16—19 lei kilónként élősúlyban. Gyümölcs feltűnően nagy mennyiségben volt a piacon.

HIRDETÉSEK.

Gépszijjak és varrósijjak

minden mértékben

Rozák és Sámson

:: bórkereskedőnél ::

Cluj, Széchenyi-tér 37.

mind rendelhető meg. mind

Árajánlattal készséggel szolgál!

3544

Lloyd 1876.

APRÓHIRDETÉSEK.

Apróhirdetések ára: szavanként 1 lei. — Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számítatnak, — Legkisebb apróhirdetés díja 10 lei. Állást keresők részére 20 szölg 10 lei.

Kiseb gazdaságot bérbe, feles művelésre, esetleg gazdaság önálló vezetését vállalom. Megkeresést Juhász gazdaságt. Cil—Alcsil. Aradvm. 3541

Állandó alkalmazásba felveszek egy gépészt, ki a motorek kezeléséhez ért és házi javítást eszközölni tud. Cim, Bartha Árpád Sepsiszentgyörgy. 3543

Állandó alkalmazást keres a gazdaság minden ágában tökéletes tudással bíró egyén, ki beszél magyarul, németül és szlávul, ért a szőlő kezeléséhez, elvállal amerikai és szőlőoltványok házilag való előállítását, telepítéseket és birtokok percentuális keze-

lését is. Irsa Lajos Oradea-Mare—Nagyvárad, Tiszakálmán-tér 7. 3535.

Nagy gyakorlattal bírónős sajtimestert keresek, kinek gazdasági gyakorlata is van. Cim a kiadóban. 3536.

Őszi vagy szőszös bükköny vetőmagot és használható műtrágyaszórót keres Velicsék Gusztáv Semlakul-Mare Temesvármegye. 3540

fugadi gazdaság részére egy gazdaságl gyakorlata azonnal felvétettk Ajánlatok br, Bánffy Dániel fugadi gazdaság Nagyenyed címre küldendők. 3545.

Terjesszük az „Erdélyi Gazdát” a gazdák körében!

Pásztortűz

szépirodalmi hétfelap. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Str. Reg. Mária 35. sz.

Előfizetési díj egész évre 160 Lei.

MIÉRT nélkülözhetetlen a kisipar és mezőgazdaság összes üzemeiben a mi

4 HP. benzinmotorunk

MA típusu, a Deutzi motorgyár

LANGEN & WOLF

gyártmánya?

A következő tulajdonságok teszik azt nélkülözhetetlenné:

Hajt: gyalugépet, furógépet, építkezési gépeket, dynamot, húsvágó gépeket, kőszőrülő gépeket, kőszőrülő követ, fűrészeket, kőrszivattyut, cseplőgépet, szecskavágót, malmot stb.

Különös előnyei: egyszerű, kicsi, olcsó és amellet feltétlen megbízható hajtóerő, megbízható gyújtás, igen csekély benzinhasználás, semmi kezelés, hosszú élettartam, a legnagyobb mozgékonyaság, könnyű súlya miatt akár kerekeken, akár hordálványon kézzel is szállítható. Egyszerű felállítás, az egyes részek kicserélése könnyű, hatásos hűtéssel!

Ezen motor valóban minden és kincs a tulajdonosra nézve.

Ilyen ideális motortípus és olcsó gép még ma nem létezett!

Mi ezen motort rendkívül előnyös árban ajánljuk, mivel mi ezen motortípust több száz példányban mindenütt be akarjuk vezetni, hogy a kisipar és a mezőgazdaság racionálisan dolgozhasson és nagyobb bevételhez juthasson.

Ezen motorunk versenynélküli a világon!

Ismertetések és árajánlatok kivanatra azonnal és ingyen!

Erdélyi Szász Gazdasági Egylet Géposztálya

Nagyszeben, S6-utca 22. sz. Segesvár, Bajor-utca 47. sz. Medgyes, Laktanyatér 15. sz.